

Laat leren en werken niet zomaar inkantelen in dual leren

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
BE-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Advies op vraag van Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs op 12 augustus 2019

Uitgebracht door de Raad Secundair Onderwijs op 10 oktober 2019 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: commissie Onderwijs-Arbeidsmarkt op 11 september en 25 september 2019 onder voorzitterschap van Sonja Buts

Dossierbeheerder: Marleen Colpin

1 Situering

De Vlor maakt zich al sinds de conceptnota over duaal leren zorgen over de toekomst van het stelsel van leren en werken. De overheid wil het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso) en de leertijd immers op termijn zien inkantelen in duaal leren. De bezorgdheid gaat over de doelgroep, jongeren die uit de boot dreigen te vallen én over de waardevolle expertise van de centra die hen begeleiden, die verloren dreigt te gaan. Dat benadrukte de Vlor recent nog in een omvattend advies.¹ Het antwoord van minister Crevits op dat advies komt niet tegemoet aan die bezorgdheden en bevat bovendien de vraag om principes te formuleren voor de uitdoving van leren en werken.

Het is geen goed idee om leren en werken zomaar te laten inkantelen in duaal leren. We kunnen weliswaar verwachten dat een klein deel van de huidige doelgroep van leren en werken toch zijn weg zal vinden in duaal leren. Maar het is een illusie om te denken dat alle profielen van leren en werken, al dan niet via de aanloopfase, zouden kunnen doorstromen. Ook voor die jongeren moet er een onderwijsaanbod zijn.

Tot die conclusie komt de Vlor na een grondig debat over de huidige doelgroep van leren en werken. We gingen uit van de verschillende profielen van jongeren die nu onderwijs volgen in leren en werken², van de bevindingen van de proefprojecten duaal leren en van de eerste vaststellingen bij de start van dit schooljaar waarin duaal leren uitgerold wordt.

2 Leren en werken en duaal leren als bouwstenen voor een complementair aanbod

De Vlor schaaft zich achter duaal leren en wil dat het alle kansen krijgt om uit te groeien tot een sterke pijler van het voltijds onderwijs. Maar zoals duaal leren, inclusief de aanloopfase en de NAFT, uitgewerkt is, biedt het geen gepast traject voor een aanzienlijk deel van de doelgroep van leren en werken. Vandaag is slechts een fractie van de leerlingen uit dbso ingeschreven voor een duale opleiding. De aanloopfase is enkel bestemd voor leerlingen die arbeidsbereid zijn. De NAFT zijn welzijnstrajecten.

We zijn vooral bezorgd om de groep leerlingen die buiten die systemen vallen en ook niet gemakkelijk in categorieën te vatten zijn, maar die als gemeenschappelijk kenmerk hebben dat ze niet arbeidsrijp, niet arbeidsbereid en/of schoolmoe zijn. Er is maatwerk nodig voor die groep, dat de aanloopfase bijvoorbeeld niet kan bieden omwille van de sterke koppeling met de standaardtrajecten. In het stelsel van leren en werken liggen er meer mogelijkheden om een gepast traject te bieden. In het advies van juni 2019 werd dat al uitgebreid beargumenteerd. Een inkanteling van leren en werken in duaal leren is dus niet wenselijk voor:

- de jongeren in leren en werken die niet het aanbod kunnen krijgen waaraan ze nood hebben;
- de uitbouw van duaal leren voor arbeidsbereide en arbeidsrijpe jongeren.

¹ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Drempels wegwerken in duaal leren. Toekomstperspectief voor huidige doelgroep leren en werken](#), 13 juni 2019.

² In het genoemde advies worden die verschillende profielen omschreven, incl. de aantallen per groep op dat moment.

Daarom pleit de Vlor voor een complementair aanbod van leerwegen waarin alle leerlingen een onderwijskwalificerend traject kunnen volgen.

3 Dringend overleg met de organisatoren van NAFT en de aanloopfase

In de eerste maand van dit schooljaar is gebleken dat de toegang tot zowel de aanloopfase als de NAFT door een aantal organisatoren wordt ingeperkt. Dat gebeurt onder meer door bijkomende voorwaarden op te leggen (bv. afstand tot een duaal traject, aantal B-codes), een beperking van trajecten in de tijd voorop te stellen of de focus van de werking te verleggen van de begeleiding van individuele leerlingen naar klas- en schoolondersteuning. Die evoluties op het terrein zorgen ervoor dat de doelgroep die beschreven werd in het advies van juni 2019 nog vergroot is.

De Vlor vraagt daarom dat de overheid de uitvoering van de opdracht van de organisatoren van de aanloopfase en de NAFT duidelijk bewaakt. De centra voor leren en werken zijn immers verantwoordelijk voor een voltijds engagement van de leerlingen en moeten daarvoor kunnen rekenen op de organisatoren. Dat overleg moet op korte termijn plaatsvinden omdat de gesignaleerde problemen enkel zullen toenemen in de loop van het schooljaar.

4 Dialoog over de toekomst van leren en werken

De Vlor gaat graag in dialoog met de nieuwe minister over hoe we de leerlingen uit leren en werken in de toekomst het meest gepaste aanbod kunnen bieden. Dit advies is immers geen pleidooi om het huidige stelsel onverkort te behouden. De ruimte voor optimalisering moet zeker genomen worden. Dat vraagt om een denkoefening waaraan de Vlor wil bijdragen. Op korte termijn zal de raad een initiatief nemen om zichtbaar te maken wat de centra voor deeltijds onderwijs doen en welke belangrijke rol ze spelen voor hun doelpubliek. We willen beleidsmakers tonen hoe de centra met hun aanpak en positieve projecten er wel degelijk in slagen om jongeren naar een kwalificatie te brengen en te voorkomen dat ze in welzijn of in de werkloosheid belanden.

Marleen Colpin
secretaris Raad Secundair Onderwijs

Saskia Lieveyns
voorzitter Raad Secundair Onderwijs